

СТАНОВИЩЕ
от доц. д-р Катажина Попова
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“

Област на висше образование 2. Хуманитарни науки
Професионално направление 2.1. „Филология“
Докторска програма „Български език – лексикология“

Автор: Радослава Николаева Колева

Тема: „Езиковият образ на престъпността в българския и полския език“

Научен ръководител: доц. д-р Надежда Михайлова-Сталянова, Катедра по български език, СУ „Св. Климент Охридски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Съгласно заповед № РД–38-658/15.12.2022 г. на ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури по процедура за защита на дисертационния труд на тема „Езиковият образ на престъпността в българския и полския език“ с автор Радослава Николаева Колева, докторантка на самостоятелна подготовка към Катедра по български език с научен ръководител доц. д-р Надежда Михайлова-Сталянова за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. „Филология“, докторска програма „Български език – лексикология“.

През 2014 година Радослава Колева е завършила висшето си образование в Софийския университет «Св.Климент Охридски» със степен магистър по славистика (полски език и литература) и българистика, учител по български език и литература. През 2011 г. е преминала едномесечна езикова практика в Люблинския университет „Мария Склодовска-Кюри“, през 2012 г. в продължение на 5 месеца е била стипендиантка по програма Еразъм във Варшавския университет, а през 2013 г. – в Ягелонския университет в Краков. Отличните познания по полски език, придобити по време на следването и престоя в Полша, а също и много добрите познания по английски език Радослава Колева е използвала в работата си като офис мениджър през 2015 във фирма „Интер бизнес 91“-София, а от 2016 тя прилага тези знания като държавен служител в ДАТО в София.

Представените материали и документи от докторантката по защитата са в пълно съответствие с действащите нормативни документи.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационната работа на Радослава Колева е посветена на езиковия образ на престъпността в българския и полския език. Актуалността на предложената тематика предопределя фактът, че липсва подобно изследване в семантично-конфронтативен аспект в двата генетично близки, но типологично доста отдалечени славянски езика: южнославянския български от източна подгрупа и западнославянския полски от лехитската подгрупа. Темата е също така съвременна – престъпността, за съжаление, вече е фрагмент от всекидневния живот на човека, който не се ограничава до една държава или до един континент.

3. Познаване на проблема

Направеният теоретичен преглед на научната литература относно картината на света, езиковата картина на света и езиковата метафора е тясно свързан с темата на дисертационния труд. Докторантката показва добро ниво на теоретична подготовка с подчертано внимание към полската лингвистична школа. В работата се обсъжда терминът „метафоричен модел“, използван често в сравнителните анализи на метафорите. Разгледани са също така и други значими за проблематиката публикации. С особен интерес е поднесена концепцията за метафората на Дж. Лейкъф и М. Джонсън, която завладя умовете на езиковедите с разбирането, че системата от понятия по своята същност е метафорична. Сполучливо са подбрани примерите за илюстрация както в българския, така и в полския език.

4. Методика на изследването

Избраният основен изследователски метод – когнитивният, в направлението на теорията за концептуалната метафора на Дж. Лейкоф и М. Джонсън заедно с теоретичната рамка на езиковата картина на света подсказват, че работата е поставена в модерното и актуално научно русло на когнитивната лингвистика, чиято доказаната научна значимост днес вече не се нуждае от доводи. Като помощен е използван методът на анкетното проучване. За нагледност и убедителност на резултатите от анализа са представени таблици и графики.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Като достоинства на дисертационния труд мога да отбележа следното:

- Актуалност на темата;
- Теоретичен преглед с цел изграждане на инструментариума за изследване;
- Прилагане на актуален и съвременен изследователски метод – когнитивния;
- Анализ въз основа на метафорични модели с цел очертаване на сходствата и различията в езиковите образи на престъпността в българския и полския език;
- Включване на подходящ за целите илюстративен материал;
- Представяне на изводи към всяка глава;
- Включване на полезни библиографски позиции, свързани теориите на люблинската школа;
- Свободно владеене на полския език.

Забележки

- Неубедително е обсъждането (в трета глава) на престъплението „трафик на хора“ от гледна точка на българското и полското законодателство и включването на лични разкази (в шеста глава) на жертви на това престъпление на български и полски език. Намирам, че тези части не допринасят за разкриването на езиковия образ на престъпността, помощни са и най-подходящото място за тях е в приложението.
- С оглед на заложения от Р. Колева когнитивен подход подминат е важният за когнитивизма въпрос на аксиологизацията, а темата престъпност дава за това сериозни предпоставки.
- Теоретично слабо са обосновани лексикалните/семантичните полета в подкрепа на лингвистичните особености на личните разкази. Има много интересни теории в тази област (Е. Китай, А. Лерер, А. Вежбицка), които биха били неоценими при извличането на най-съществените семантични характеристики на лексиката.

6. Публикации и участия в научни форуми

По защитата са приложени 5 броя статии, от които четири са публикувани, а една е приета за публикация (приложена е служебна бележка). Всички те са свързани с темата на дисертационната работа.

7. Автореферат

Авторефератът отразява адекватно структурата, съдържанието, основните изводи, заключението и приносите на дисертационния труд.

8. Препоръки

Имам сериозни забележки към пунктуационните и езиковите грешки. В текста се среща различен шрифт и цвят на шрифта, има грешки при изписването на полските лексикални единици. Бих препоръчала целият текст да бъде внимателно проверен, а грешките отстранени. ,

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предложеният съпоставителен анализ на концептуално ниво разкрива езиковата картина на света на престъпността, като са очертани сходствата, различията и спецификата във възприемането и осмислянето на този важен фрагмент от българската и полската езикова картина на света, свързан с престъплението трафик на хора. Изследването показва научно-приложни резултати и има принос за славистика, славянското съпоставително езикознание, както и за проучването на българо-полските езикови отношения.

Въз основа на гореизложеното и независимо от забележките предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Радослава Николаева Колева в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, специалност „Български език – лексикология“.

14.03.2023г.

Член на научното жури:

(доц. д-р Катажина Попова)